

MATERIALELE
Conferinței științifico-practice
„PERSPECTIVELE DE REZILIENȚĂ
A FAMILIEI ÎN CONTEXTUL
MULTIPLELOR CRIZE”

EDIȚIA A X-A

11 MAI 2023, CHIȘINĂU,
REPUBLICA MOLDOVA

Chișinău-2024
Stratum plus

Editarea volumului „Materialele Conferinței științifico-practice
‘Perspectivele de reziliență a familiei în contextul multiplelor crize’”
este realizată cu suportul financiar al Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO
în cadrul programelor de participare UNESCO și a proiectului „Promovarea egalității de gen în
Moldova prin integrarea perspectivei de gen în familie și instituții de învățământ”

Publication of the volume “Materials of the Scientific-Practical Conference
‘FAMILY RESILIENCE PERSPECTIVES IN THE CONTEXT OF MULTIPLE CRISES’
is carried out with the financial support of the National Commission of the Republic of Moldova for
UNESCO within the UNESCO participation programs and the project “Promoting gender equality in
Moldova by integrating the gender perspective in the family and educational institutions”

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

“Perspectivele de reziliență a familiei în contextul multiplelor crize”, conferință
științifico-practică (10 ; 2023 ; Chișinău). Materialele Conferinței științifico-
practice “Perspectivele de reziliență a familiei în contextul multiplelor crize”, Ediția
a 10-a, 11 mai 2023, Chișinău / comitet științific: Luminița Drumea [et al.]. – Chi-
șinău : Stratum Plus, 2024 (Blitz Poligraf). – 226 p. : fig.

Antetit.: Universitatea de Stat din Moldova [et al.]. – Texte : lb. rom., engl., rusă. –
Rez. paral.: lb. rom.-engl., engl.-rusă. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – Editat cu
suportul financiar al Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO.
– 700 ex.

ISBN 978-9975-3651-5-4. – ISBN 978-9975-3651-6-1 (PDF).

37.0:316.356.2(082)=135.1=111=161.1

P 52

Scopul conferinței este de a reitera importanța instituției familiei și necesitatea abordă-
rii multidimensionale a acesteia, inclusiv din perspectivă socială și educațională, în ve-
derea asigurării stării de bine a membrilor familiilor, în special în contextul multiplelor
crize (pandemiei COVID-19, crizei umanitare generate de războiul în Ucraina, crizei
energetice).

* Responsabilitatea asupra conținutului articolelor revine în exclusivitate autorilor.
Selectarea și prezentarea informației, precum și opiniile expuse în această publicație aparțin au-
torilor/autoarelor și nu reflectă obligatoriu viziunea UNESCO.

Se distribuie gratuit.

© Universitatea de Stat din Moldova, 2024

© Comisia Națională a Republicii Moldova pentru UNESCO, 2024

© Instituția Privată Publicație Periodică „Stratum plus”, 2024

COMITET ȘTIINȚIFIC:

Luminița DRUMEA, Doctor în filologie, Secretar General Adjunct al Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO

Svetlana ANDRIEȘ, Coordonatoare de program, UN Women în Moldova

Felicia BECHTOLDT, Secretară de Stat, Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Valentina BODRUG-LUNGU, Doctor habilitat, profesor univ., Universitatea de Stat din Moldova, Președinta Gender-Centru

Valentina CHICU, Consilieră a Președintei Republicii Moldova în domeniul educației și cercetării

Otilia DANDARA, Doctor habilitat, profesor, Prim-prorector, Universitatea de Stat din Moldova

Dumitru DRUMEA, Președinte, Speranța'87, Moldova

Vladimir GUȚU, Doctor habilitat, profesor univ., decan, Facultatea Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova

Valeria PASCARU-GONCEAR, Doctor, lect. univ., Departamentul Științe ale Educației, Universitatea de Stat din Moldova

Lilia PASCAL, Ministerul Muncii și Protecției Sociale

Viorica REABOI-PETRACHI, Doctor, lect. univ., Departamentul Științe ale Educației, Universitatea de Stat din Moldova

Igor ȘAROV, Doctor, conferențiar univ., rector, Universitatea de Stat din Moldova

Maia ȘEVCIUC, Doctor, profesor univ., șef, Departamentul Științe ale Educației, Universitatea de Stat din Moldova

Ana TARNOVSCHI, Doctor, conferențiar univ., prodecan, Facultatea Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova

Svetlana TOLSTAIA, Doctor, conferențiar univ., Departamentul Psihologie, Universitatea de Stat din Moldova

Carolina ȚURCANU, Doctor, conferențiar cerc., șef, Centrul de Cercetări Științifice „Politici educaționale și sociale”, Universitatea de Stat din Moldova

Tataiana UDREA, Manager de program, UN Women în Moldova

COMITET ORGANIZATORIC:

Valentina BODRUG-LUNGU, Doctor habilitat, profesor univ., Universitatea de Stat din Moldova, Președinta Gender-Centru

Vladimir GUȚU, Doctor habilitat, profesor univ., decan, Facultatea Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova

Aura MUTRUC, Universitatea de Stat din Moldova

Igor ȘAROV, Doctor, conferențiar univ., rector, Universitatea de Stat din Moldova

Maia ȘEVCIUC, Doctor, profesor univ., șef, Departamentul Științe ale Educației, Universitatea de Stat din Moldova

Ana TARNOVSCHI, Doctor, conferențiar univ., prodecan, Facultatea Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova

Carolina ȚURCANU, Doctor, conferențiar cerc., șef, Centrul de Cercetări Științifice „Politici educaționale și sociale”, Universitatea de Stat din Moldova

Miroslava VALIC, Universitatea de Stat din Moldova

Tehnoredactare: Carolina ȚURCANU

CUPRINS

Conceptul celebrării zilei internaționale a familiei 9

COMUNICĂRI ÎN PLEN

Andriana BÂTCA,
Ina SCATICAILOV
(Republica Moldova)

Măsurile statului de suport pentru
familiile cu copii

Viorica
REABOI-PETRACHI
(Republica Moldova)

Reziliența psiho-emoțională a ca-
drelor didactice în contextul crizei
umanitare

Svetlana TOLSTAI
(Republica Moldova)

Reziliența psiho-emoțională a
părinților în situații de urgență

Lucia FLIURȚA
(Republica Moldova)

Reziliența psiho-emoțională a
adolescenților în situații de urgență

Valeria
PASCARU-GONCEAR
(Republica Moldova)

Recomandări pentru acordarea
asistenței psihologice și pedagogice
refugiaților

Tatiana UDREA
(Republica Moldova)

Inițiative de susținere economică
a familiilor prin prisma de gen în
contextul crizelor

Dumitru DRUMEA
(Republica Moldova)

Importance of fighting GBV: why
is important to protect the women?

COMUNICĂRI ÎN ATELIER

E. АНДРЕЕВСКАЯ (<i>Republica Moldova</i>). Психологическая опасность образовательной среды для жизни и здоровья детей и подростков	13
Л. АНЦИБОР, Т. НОСОВА (<i>Republica Moldova</i>). Влияние ипповенции на психоэмоциональный статус и устойчивость женщин в период кризиса	21
V. BALERCĂ (<i>România</i>). Intervenția psihologului de familie în reglarea situațiilor de criză	29
M. BLÎNDUL (<i>Republica Moldova</i>). Influența familiei asupra modului sănătos de viață a copiilor	37
A.-R. BORȘ (<i>România</i>). Family-school partnership practices	43
Н. БРАЙЛЯН (<i>Republica Moldova</i>). Взаимосвязь асертивного поведения и уровня мотивации достижения успеха в учебной деятельности студентов вуза	49
F. CHEIA (<i>România</i>). Adaptarea curriculară pentru integrarea copiilor cu cerințe educative speciale (C.E.S) și schimbările de perspectivă generate de fenomenul globalizării	59
O. GROIȚĂ (<i>Republica Moldova</i>). Valorificarea consilierii în eficientizarea relațiilor cu familia la persoanele dependente de droguri	71
T. IVANOV (<i>Republica Moldova</i>). Strategii de reglare emoțională la supraviețuitoarele violenței în familie	85
C. L. LUNG (<i>România</i>). Rolul familiei în viața pacienților cu boli inflamatorii cronice și psihopatologie asociată	95
R.-M. LUPUȘOR (<i>România</i>), V. BODRUG-LUNGU (<i>Republica Moldova</i>). Rolul familiei în procesul de integrare a copilului cu autism în procesul educațional	103

L. MARGINEAN (<i>Republica Moldova</i>). Importanța promovării de către autorități a mesajelor cu privire la dreptul copiilor la o familie	109
B. ПАСКАРУ-ГОНЧАР (<i>Республика Молдова</i>). Рекомендации для оказания психолого-педагогической помощи беженцам	119
A. RACU, T. MUNTEANU (<i>Republica Moldova</i>). Noi viziuni asupra familiei care are în componență copii cu dizabilități.	129
O. RUDIC (<i>Republica Moldova</i>). Abordări internaționale de combatere a inegalităților de gen în contextul multiplelor crize recente, cu efect de ameliorare a impactului asupra familiei	139
M. SUCIAGHI (<i>România</i>). Rolul și implicarea familiei în îngrijirea pacienților spitalizați în secțiile de anestezie și terapie intensivă	153
S. TOLSTAIA (<i>Republica Moldova</i>). Reziliența psihologică a părinților în situații de urgență	163
M. TOMA (<i>Republica Moldova</i>). Importanța terapiilor individuale în demersul compensator și / sau recuperator al elevului cu C.E.S.	173
M. UNGUREANU (<i>România</i>). Soluții ale școlii pentru reziliența familiei. Eroii basmelor — modele de reziliență	183
D. VASILACHE (<i>Republica Moldova</i>). Teorii ale conceptului de cuplu: sinteze teoretice	191
H. WITTMAN (<i>Israel</i>). Teaching methods of multilingual education in schools. Motivation and multilingual education in schools	199
B. BEAUJOLAIS (<i>United State of America</i>), V. BODRUG-LUNGU (<i>Republica Moldova</i>). Empowerment self-defense as a strategy to promote family resilience in Moldova.	211
Д. ДРУМЯ (<i>Republica Moldova</i>). Роль НПО в продвижении института семьи и гендерном воспитании в контексте устойчивости семьи в период множественных кризисов (на примере деятельности НПО «Speranta'87 Moldova»)	219

CONCEPTUL CELEBRĂRII ZILEI INTERNAȚIONALE A FAMILIEI

Ziua Internațională a Familiei este marcată anual la 15 mai, în conformitate cu Rezoluția 47/237 din 20 septembrie 1993 a Adunării Generale a ONU. Prin adoptarea rezoluției respective, Națiunile Unite au confirmat angajamentul de a promova progresul social și standarde de viață mai bune pentru familiile din întreaga lume, sprijinând nu numai familiile, dar și culturile de pe glob.

Această zi oferă o oportunitate de a crește gradul de conștientizare cu privire la problemele legate de familii și de a fortifica cunoștințele despre procesele sociale, economice și demografice care le afectează. Obiectivul principal al acestei zile este de a evidenția importanța familiilor în cadrul societății și de a promova valorile majore ale familiei: dragoste, respect, egalitate, parteneriat, împărțirea responsabilităților casnice, prevenirea/ combaterea violenței în familie, concilierea vieții profesionale cu viața de familie, etc.

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 433 din 26.12.1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și la zilele de odihnă în Republica Moldova, începând cu anul 2010, Ziua Familiei este consemnată ca sărbătoare la nivel național pe data de 15 mai. Guvernul, structurile de stat, APL, organizațiile non-guvernamentale, instituțiile de învățământ și persoanele fizice, etc. sunt încurajate să organizeze celebrarea Zilei pentru promovarea valorilor familiei.

În anul 2023 la nivel global Ziua de 15 mai are ca subiect: **Familiile și noile tehnologii**. Tehnologiile au devenit o parte componentă a existenței umane, atât cu impact negativ cât și cu impact pozitiv. În contextul, transformărilor sociale rapide, valorificarea acestora reprezintă instrumente valoros al dezvoltării durabile.

Reiterăm faptul că familia este unitatea de bază a societății. În familie din copilărie învățăm abilitățile esențiale de viață, care ne ajută să supraviețuim și să ne dezvoltăm pe tot parcursul vieții.

Pe parcursul ultimilor ani, ne-am confruntat cu diverse amenințări și nesiguranțe. În acest proces, am pierdut multe dar și am învățat și învățăm multe lucruri. Drept provocare dar și condiție a dezvoltării

Conferința științifico-practică
„PERSPECTIVELE DE REZILIENȚĂ A FAMILIEI ÎN CONTEXTUL MULTIPLELOR CRIZE”
11 mai 2023, Chișinău, Republica Moldova

umane se conturează capacitatea noastră de reziliență în plan personal, social și profesional, atât la nivel de familie cât și la nivel de societate.

În contextul celor menționate anterior, în vederea celebrării Zilei Familiei în 2023, se propune organizarea conferinței științifico-practice naționale cu participare internațională la tema: **PERSPECTIVELE DE REZILIENȚĂ A FAMILIEI ÎN CONTEXTUL MULTIPLELOR CRIZE**. Evenimentul este organizat în colaborare dintre Universitatea de Stat din Moldova, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, UNESCO, UN Women, Platforma pentru Egalitate de Gen, Gender-Centru, HopeSperanta’87.

Scopul conferinței este de a reitera importanța instituției familiei și necesitatea abordării multidimensionale a acesteia, inclusiv din perspectivă socială și educațională, în vederea asigurării stării de bine a membrilor familiilor, în special în contextul multiplelor crize (pandemiei COVID-19, crizei umanitare generate de războiul în Ucraina, crizei energetice).

COMUNICĂRI ÎN PLEN

MĂSURILE STATULUI DE SUPORT
PENTRU FAMILIILE CU COPII

Andriana BÂTCA, Ina SCATICAILOV
Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Republica Moldova

REZILIENȚA PSIHO-EMOȚIONALĂ A CADRELOR DIDACTICE
ÎN CONTEXTUL CRIZEI UMANITARE

Viorica REABOI-PETRACHI, dr., lect. univ.
*Departamentul Științe ale Educației,
Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova*

REZILIENȚA PSIHO-EMOȚIONALĂ A PĂRINȚILOR
ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ

Svetlana TOLSTAIA, dr., conf. univ.
*Departamentul Psihologie,
Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova*

REZILIENȚA PSIHO-EMOȚIONALĂ A ADOLESCENȚILOR
ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ

Lucia FLIURȚA
AveCopii, Republica Moldova

RECOMANDĂRI PENTRU ACORDAREA ASISTENȚEI
PSIHOLOGICE ȘI PEDAGOGICE REFUGIAȚILOR

Valeria PASCARU-GONCEAR, dr., lect. univ.
*Departamentul Științe ale Educației,
Universitatea de Stat din Moldova, Republica Moldova*

INIȚIATIVE DE SUSȚINERE ECONOMICĂ
A FAMILIILOR PRIN PRISMA DE GEN
ÎN CONTEXTUL CRIZELOR

Tatiana UDREA,
Manager de program, UN Women în Moldova, Republica Moldova

IMPORTANCE OF FIGHTING GBV:
WHY IS IMPORTANT TO PROTECT THE WOMEN?

Dumitru DRUMEA, dr.
Secretar General Speranța'87, Moldova, Republica Moldova

Strategii de reglare emoțională la supraviețuitoarele violenței în familie

T. IVANOV

Violenta în familie reprezintă una dintre cele mai grave probleme sociale cu care se confruntă societatea contemporană. Fenomenul de violență față de femei persistă în toate statele lumii, indiferent de modul de organizare politic, economic, de rasă sau cultura statului.

Violența împotriva femeilor, inclusiv violența în familie, este una din cele mai grave forme de încălcare a drepturilor omului pe bază de gen din Europa, care este ținută încă sub tăcere. Multe femei continuă să sufere de violență fizică și sexuală din partea foștilor parteneri, chiar și după despărțire, ceea ce indică faptul că, pentru numeroase femei, sfârșitul unei relații abuzive nu înseamnă neapărat siguranță fizică.

Articolul pledează argumentativ pe ideea că reglarea emoțională cuprinde mai multe componente, printre care dezvoltarea competențelor de comunicare și relaționare, de înțelegere și denumire a emoțiilor, a le dirija sau modifica, astfel încât individul să poată atinge scopul acțiunilor pe care le desfășoară.

Cuvinte-cheie: violență, violență de gen, supraviețuitoarele violenței

Strategies for emotional regulation of survivors of domestic violence

T. IVANOV

Domestic violence is one of the most serious social problems of modern society. The phenomenon of violence against women persists in all states of the world, regardless of the state's political, economic, racial or cultural state. Violence against women, including domestic violence, is one of the most serious gender-based human rights violations in Europe, which is still silenced. Many women continue to suffer physical and sexual violence from ex-partners, even after separation, indicating that for many relationships, the end of an abusive relationship does not necessarily mean physical safety. The article advocates argumentatively on the idea that emotional regulation includes several components, including the development of communication and relationship skills, development and naming of emotions, directing or modifying them, so that the individual can achieve the purpose of the actions they carry out.

Keywords: violence, gender violence, survivors of violence

Introducere

Violența împotriva femeilor, inclusiv violența în familie, este una din cele mai grave forme de încălcare a drepturilor omului pe bază de gen din Europa, care este ținută încă sub tăcere. Analiza datelor secundare susține estimarea moderată că aproximativ 12-15% din toate femeile s-au aflat într-o relație de abuz în familie după vârsta de 16 ani. [6, p. 36]

O definire a violenței este mai dificilă, din cauza fenomenului deosebit de complex și multiplelor forme de manifestare. Violența, în sens general, semnifică impunerea voinței de un individ, grup sau clasă socială prin constrângerea fizică sau morală.

„*Convenția Consiliului Europei cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie*” explică violența împotriva femeilor ca o manifestare a raporturilor de forță, dintotdeauna, inegale dintre femei și bărbați, care au dus la dominația masculină, la discriminarea femeilor de către bărbați și la împiedicarea dezvoltării depline a acestora. [6, p. 12]

În Republica Moldova, în conformitate cu Legea nr.45 din 01.03.2007 [2] privind prevenirea și combaterea violenței în familie, violența în familie este definită ca orice acțiune sau inacțiune intenționată, cu excepția acțiunilor de autoapărare sau de apărare a unor alte persoane, manifestată fizic sau verbal, prin abuz fizic, sexual, psihologic, spiritual sau economic ori prin cauzare de prejudiciu material sau moral, comisă de un membru al familiei contra unor alți membri, inclusiv contra copiilor, precum și contra proprietății comune sau personale. [5, p. 21]

Violența în familie este acțiunea/inacțiunea comisă într-o gospodărie sau în cadrul familiei, preponderent de către partenerul intim, dar și de alți membri ai familiei, cum ar fi părinții sau alte rude. Victimele și supraviețuitoarele sunt supuse deseori mai multor forme de violență (cum ar fi violența fizică, sexuală, psihologică, economică). De cele mai multe ori, victima violenței în familie este femeia. [8]

Supraviețuirea violenței în familie sau altfel zis victima violenței este persoana care a trecut prin violență, a trăit violența sau a fost supusă violenței. Supraviețuitoare este o persoană care a suferit violență bazată pe gen. Termenii „victimă” și „supraviețuitor” pot fi folosiți interschimbabil. „Victima” este un termen folosit adesea în sectoarele juridic și medical, în timp ce termenul „supraviețuitoare” este în general preferat în sectoarele de sprijin psihologic și social, deoarece implică reziliență [7]. În acest articol utilizăm termenul „supraviețuitor” pentru a depă-

și aspectele de consolare a victimelor prin consolidarea capacității de a rupe cercul violenței.

Violența împotriva femeii, indiferent de tipul ei are rezonanță în plan psihic. Așadar, e că vorbim de violență fizică, abuz sexual, economic sau social; psihologic, vorbind, impactul este devastator asupra victimei. De remarcat faptul că, atât pe termen scurt, cât, mai ales pe termen lung, violența împotriva femeii săvârșită de către partenerul de viață are un grad foarte mare de impact emoțional asupra partenerei/ victimei. [1]

Radu Vraști în lucrarea „Reglarea emoțională și importanța ei clinică” explică termenul de reglare emoțională sau control emoțional — abilitatea de a înțelege și a echilibra emoțiile. [4, p. 6] În opinia aceluiași autor, cel mai așteptat rezultat al reglării emotionale este descreșterea duratei și intensității emoțiilor negative.

Ca să înțelegem reglarea emoțională mai întâi trebuie să știm ce trebuie reglat sau controlat, ce trebuie să aibă cineva ca să fie o emoție (condiție necesară) și ce garantează că ceva este o emoție (condiție suficientă).

Scopul cercetării: elaborarea metodologiei de reglare emoțională la supraviețuitoarele violenței în familie.

Rezultate și discuții

Victimă a violenței în familie poate deveni orice persoană indiferent de vârstă, studii, mediul de trai sau statut social. Supraviețuitoarele violenței în familie au câteva trăsături comune: au fost martore sau victime ale violenței în familia de origine; au o stimă de sine foarte scăzută; manifestă un sentiment de vină pronunțat; sunt dependente emoțional de agresor; își acceptă rolul de victimă din diferite motive (provin din familii sărace, nu au acces la resurse financiare, fiind dependente financiar de agresor, nu au un spațiu locativ unde ar pleca, nu au susținerea familiei extinse, a membrilor comunității sau al autorităților locale); nu au planuri de viitor.

Impactul violenței în familie este devastator asupra persoanei, schimbă modul în care victima se percepe pe sine și modul cum ea gândește. Atât pe termen scurt, cât, mai ales pe termen lung, consecințele violenței împotriva femeii, săvârșite de către partenerul de viață au un impact emoțional negativ asupra partenerei/ victimei. Cele mai esențiale semne psiho-emoționale, caracteristice supraviețuitoarelor abuzului în familie, putem enumera: stima de sine scăzută, neîncredere în propria persoană,

sentiment de vină și rușine pronunțat, de asemenea victimele violenței în familie pot suferi de stări de anxietate, incapacitate de a se relaxa, anestezie emoțională și pot prezenta frica continuă pentru securitatea lor personală, pentru sănătatea lor, dar și pentru cea a celor semnificativi lor.

Grupul țintă pentru cercetarea psihologică a constituit 28 de femei, care au fost chestionate, însă doar 17 s-au potrivit obiectivelor noastre de cercetare, indicând că sunt/au fost abuzate emoțional și fizic de partenerii lor și descriu relația în familie ca tensionată.

În cercetarea efectuată s-a utilizat următoarea metode de cercetare: screening pentru abuzul femeilor (WAST) și WAST short în cadrul practicii de familie, pentru identificarea supraviețuitoarelor abuzului în familie, Testul de evaluare a stimei de sine Rosenberg și Scala de Anxietate (J.Taylor).

Lotul de constatare a inclus femei cu nivelul de studii diferit (Figura 1), provenit atât din mediul rural (64,3%), cât și din cel urban (35,7%), însă prevalează numărul de femei care provin din mediul rural, vârsta cuprinsă între 30 și 70 ani.

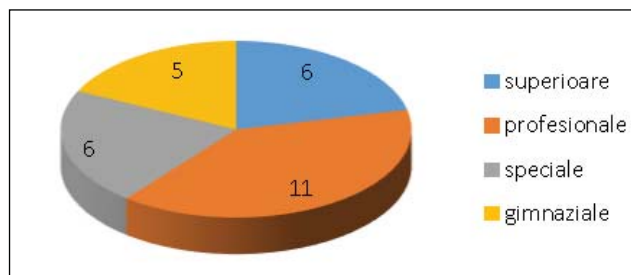

Fig.1. Nivelul de studii al femeilor din lotul de constatare.

În conformitate cu Figura 1, se poate menționa că grupul de cercetare a fost format din femei care au un nivel diferit de studii: de la cel gimnazial până la studii superioare. Astfel, 17,9% (5 femei) sunt cu studii gimnaziale, 21,4% (6 femei) — cu studii profesionale, 21,4% (6 femei) — cu studii medii de specialitate și 39,3% (11 femei) — cu studii superioare. Odată cu creșterea nivelului de instruire al femeilor, crește și nivelul de conștientizare a consecințelor abuzului: femeile pot înțelege care sunt micile incidente care ar putea preveni situațiile grave de violență.

T. IVANOV
Strategii de reglare emoțională
la supraviețuitoarele violenței în familie

În scopul identificării grupului țintă — supraviețuitoare ale abuzului în familie, a fost aplicat chestionarul pentru identificarea abuzului în familie, care era alcătuit din informație privind datele demografice și Instrumentul de determinare a abuzului față de femei (WAST 3).

A reieșit că toate femeile care s-au evaluat, au fost supuse abuzului în familie:

- 11 femei au indicat că au fost abuzate emoțional de partenerii lor — 39.29% (80 % adesea, 20% uneori, 0% niciodată);
- 17 femei au indicat că au fost abuzate emoțional și fizic, inclusiv și pălmuire — 60,71% (uneori 8 pers — 47 %), adesea -9 pers- 53 %)
- descriu relația în familie: 17 femei (61 %) ceva tensiune, 8 victime (28 %) multă tensiune, 3 persoane s-au abținut de la răspuns (11 %), sunt aceleași femei care au indicat ca sunt supuse abuzului emoțional și fizic de către partenerii lor.

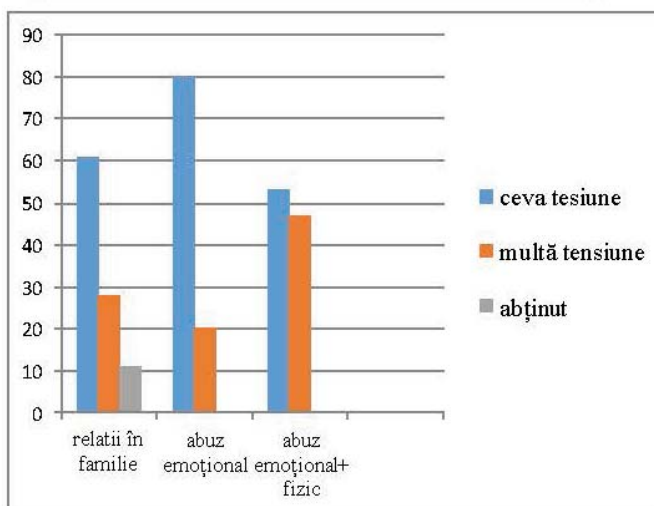

Fig. 2. Manifestarea violenței în familie.

Pentru verificarea ipotezei, în care presupunem că supraviețuitoarele abuzului în familie au stima de sine scăzută, am aplicat Scala Rosenberg a stimei de sine, care indică nivelul stimei de sine, adaptată de D.David.

La proba de evaluare a stimei de sine participantele la studiu au obținut rezultatele prezentate în Figura 3.

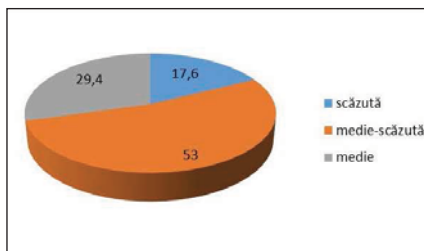

Fig. 3. Frecvențe pentru nivelurile stimei de sine.

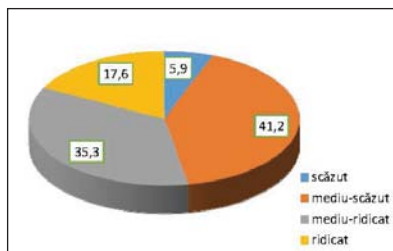

Fig. 4. Frecvențe pentru gradul de anxietate.

Analizând Figura 3 constatăm că supraviețuitoarele abuzului în familie au stimă de sine la nivel scăzut (17,6%) și stima de sine cu nivel mediu, cu tendință spre scădere (53%), numai 29,4% din respondente au acumulat scoruri între 26-31 puncte, ceea ce rezultă că stima de sine este la nivel mediu. Nici o persoană n-a acumulat mai mult de 31 puncte deci nici o persoană, din cele chestionate, nu au stima de sine la nivel înalt (34-40 puncte — stima de sine înaltă).

La Scala de Anxietate supraviețuitoarele abuzului în familie au obținut următoarele rezultate (Figura 4): 1 femeie (5 puncte) grad scăzut de anxietate; 7 persoane (au acumulat între 6-15 puncte); grad mediu (cu tendință spre un grad scăzut) de anxietate, 6 victime (au acumulat între 16-22 puncte) grad mediu (cu tendință spre un grad ridicat) de anxietate, 3 supraviețuitoare au acumulat între 26-30 puncte, ceea ce denotă un grad ridicat de anxietate.

Analizând Figura 2.6 observăm că femeile care sunt supuse abuzului în familie prezintă un grad de anxietate, după cum urmează: 17,6 % — grad ridicat de anxietate, 35,3% — grad mediu (cu tendință spre un grad ridicat), 41,2% — grad grad mediu (cu tendință spre un grad scăzut) de anxietate și numai 5,9% din respondente prezintă un grad scăzut de anxietate.

În baza analizei literaturii în domeniul de referință și rezultatele experimentului de constatare, putem deduce că femeile victime ale abuzului în familie prezintă anumite particularități psihocomportamentele ce le individualizează ca grup și anume multe dintre ele au fost martore sau victime ale violenței în familia de origine; au o stimă de sine extrem de scă-

zută; manifestă un sentiment de vină pronunțat; manifestă stări de anxietate, teamă, frică, neliniște permanentă, vigilență exagerată, sentimente de pericol iminent; sunt dependente emoțional de agresor; își acceptă rolul de victimă din varii motive (fie că provin din familii sărace, fie că nu au acces la resurse financiare, fiind dependente financiar de agresor, fie că nu au un spațiu locativ unde ar pleca, fie că nu au susținerea familiei extinse, a membrilor comunității sau al autorităților locale); nu au planuri de viitor. [3; 9]

Analizând impactul psihoemoțional al violenței asupra victimei abuzului în familie și pornind de la nevoia de reglare emoțională a acestor femei, scopul propus pentru această a doua cercetare experimentală a fost elaborarea și aplicarea unui program de consiliere psihologică pentru a ameliora anumite probleme emoționale și comportament, precum diminuarea anxietății și creșterea stimei de sine.

Baza metodologică a programului de consiliere realizat în prezenta cercetare a constituit o combinație a două abordări: abordare bazată pe activitate și abordare afectivă. Abordarea bazată pe activitate permite supraviețuitoarelor să conștientizeze valoarea sănătății proprii și a sănătății celor din jur. În cadrul acestei abordări subiecții experimentali au fost solicitați să se autocunoască; să-și identifice calitățile proprii și să le valorifice; să identifice sursele de ajutor, modalitățile de susținere proprie și a celor din jur în diverse situații de viață; să recunoască faptul că fiecare are puncte forte și puncte slabe, care de fapt constituie elementele ce îi dau unicitate persoanei. Abordarea afectivă are ca scop, în primul rând, formarea capacității de a diferenția sentimentele și emoțiile proprii și ale altora, precum și dezvoltarea abilității unui management eficient al propriilor emoții. În cadrul acestei abordări s-a mai urmărit creșterea stimei de sine a supraviețuitoarelor; diminuarea anxietății, dezvoltarea stabilității emoționale și menținerea unui nivel optim al stabilității emoționale prin aprecierea corectă și obiectivă a situațiilor din viața proprie.

În rezultatul realizării Programului de diminuare a nivelului de anxietate și de dezvoltare a încrederii în sine la supraviețuitoarele abuzului în familie, concluzionăm schimbări evidente la rezultatele obținute în diminuarea nivelului de anxietate și creșterea stimei de sine.

Astfel, nivelul de anxietate a scăzut de la 16,8 la 14,2 puncte, ceea ce denotă un grad mediu (cu tendința spre un grad scăzut).

La componenta stima de sine, rezultatele înregistrate de supraviețuitoare au crescut de la 21,12 la 29,11 puncte — ceea ce denotă tendința spre o stimă de sine înaltă.

Toate rezultatele sunt semnificative, ceea ce demonstrează că victimele abuzului în familie au nevoie de încredere în sine ceea ce v-a duce la o stimă de sine mai înaltă și astfel v-or putea lua decizii corecte referitor la siguranța și sănătatea sa și respectiv v-a fi scădea gradul de anxietate.

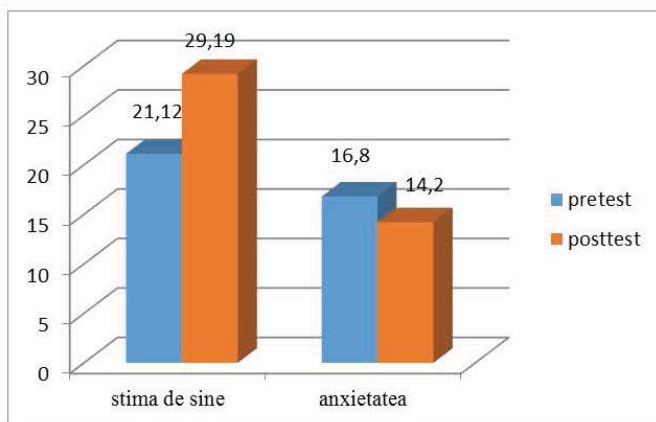

Fig. 5. Histograme comparative pre și post program ale stimei de sine și anxietății la supraviețuitoarele abuzului în familie.

Concluzii

1. Programul de intervenție psihologică în cazul supraviețuitoarelor violenței în familie, a avut un impact pozitiv asupra formării sentimentului securității psihologice și a activării resurselor personale, obținându-se, astfel, creșterea calității vieții acestor femei, prin diminuarea anxietății și creșterii nivelului stimei de sine.
2. Rezultatele experimentale au confirmat relevanța utilizării termenului „supraviețuitoare”, dat fiind că urmare a intervenției în baza programului de consiliere, participantele la program și-au consolidat capacitățile de a rupe cercul violenței.

T. IVANOV
Strategii de reglare emoțională
la supraviețuitoarele violenței în familie

Referințe

1. Bonea G.V. *Devianța, viziuni contemporane*. București: Sigma, 2014. 241 p.
2. Gagauz O. ș.a *Analiza situației populației în Republica Moldova*, Chișinău, 2016. 175 p.
3. Popovici L. *Documentarea violenței în bază de gen: Ghid practice*, Chișinău : S. n., 2019. 92 p.
4. Vraști R. *Reglarea Emotivă și importanța ei clinică, monografie*. www.vrasti.org 2013 107 p.
5. Legea nr. 45 din 01.03.2007, cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie.
6. *Violența în familie în Republica Moldova Practică judiciară și acte normative naționale și europene*, Chisinau 2014, 168 p.
7. *Guidelines for Integrating Gender-Based Violence Interventions in Humanitarian Action: Reducing risk, promoting resilience and aiding recovery*. Inter-Agency Standing Committee, 2015. https://gbvguidelines.org/wp/wp-content/uploads/2015/09/2015-IASC-Gender-based-Violence-Guidelines_lo-res.pdf
8. *Brosura*. https://motivatie.md/media/Publicatii/Carti_brosuri_rapoarte_analiza/Brosura_Combatam_violenta_impreuna.pdf
9. *Violența domestică*. <https://cnsr.org.ro/2021/10/20/violenta-domestica/>

Date despre autor

Tatiana IVANOV (*Republica Moldova*). Masterandă Universitatea de Stat din Moldova, psihopedagogă Serviciul de Asistență Psihopedagogică Anenii Noi.

E-mail: tatianaivanov02@gmail.com